

Stappenplan voor het juist inrichten van uw BHV-organisatie

Een essentieel onderdeel van
integrale (brand)veiligheid

Samen Sterk in Integrale (Brand)Veiligheid

Intro

Er breekt een calamiteit uit bij uw organisatie. Dat kan gebeuren. In iedere organisatie. Maar wat doet u in dat geval? Hoe bent u daarop voorbereid? De meeste mensen zijn in hun dagelijkse leven niet met (brand)veiligheid bezig. Gelukkig maar. Maar als er een calamiteit uitbreekt moet je alle zeilen bijzetten. En misschien vallen er wel gewonden. Dan moeten de handen uit de mouwen en moet je weten wat je moet doen. Dan komt het op de inspanningen van mensen aan. Uw mensen. BHV-ers zijn dan onmisbaar.

In Nederland kennen we verschillende wetten en normen op het gebied van (brand)veiligheid. In hoeverre is uw organisatie op een calamiteit ingericht? Een calamiteit voorkomen, dat kun je niet. Maar erop voorbereid zijn, dat kan wel. Richt uw organisatie daarom in volgens een integrale brandveiligheid aanpak. Dit bestaat uit verschillende elementen. Bouwkundige, Installatietechnische en Organisatorische maatregelen vormen samen een BIO-mix. Onder de organisatorische kant valt een goed werkende BHV-organisatie. Maar waaraan moet die allemaal voldoen?

Inleiding

De bedrijfshulpverlening (BHV) binnen uw bedrijf is een aparte organisatie in uw bedrijf. De BHV vervult een belangrijke rol in het veiligheidsbeleid dat uw bedrijf hanteert. Dit gebeurt structureel / dagelijks in het kader van preventie, maar ook incidenteel / repressief indien er zich een calamiteit voordoet. Een goede BHV-organisatie kan zelfs een crisis voorkomen. Ook vanuit de wet en vanuit een juridisch perspectief is het belang van een goed ingerichte bedrijfshulpverlening erg groot. De bestuurders van uw organisatie zijn immers aansprakelijk in het geval van tekortkomingen. Zij zullen zich er dus van willen verzekeren dat er een goed georganiseerde en effectieve bedrijfshulpverlening in hun organisatie is opgezet. Wat zijn hiervoor de essentiële uitgangspunten? In deze whitepaper wordt een visie uitgelicht op basis van Integrale Brandveiligheid, waarvan de 'organisatorische brandveiligheid' een onderdeel is. Op dit aspect wordt de nadruk gelegd, maar benadrukt moet worden dat dit niet los te zien is van de andere brandveiligheidsmaatregelen.

Integrale (brand)veiligheid

De organisatorische brandveiligheid is een onderdeel van de eerder genoemde 'BIO-maatregelen'. De andere twee zijn de bouwkundige- en de installatietechnische brandveiligheidsmaatregelen. Hiervoor zijn vanuit de wet normen opgesteld, waarbij in de praktijk blijkt dat de risico's vooral op het gebied van de organisatorische brandveiligheidsmaatregelen liggen. Dit komt omdat hierbij de invloed van menselijk handelen het grootst is en dat brengt nu eenmaal meer risico's met zich mee. Indien mogelijk is het dan ook verstandig om de BIO-maatregelen als integraal middel te zien om een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau te behalen.

Hierbij kan de 'O' van Organisatorisch worden gebruikt voor de restrisico's die niet met bouwkundige- of installatietechnische maatregelen ondervangen kunnen worden. Bedrijfshulpverlening dus. De organisatorische maatregelen worden in de integrale visie afgestemd op de aanwezige (of de te realiseren) bouwkundige- en installatietechnische brandveiligheidsmaatregelen. Daarmee worden de risico's zo veel als mogelijk verkleind en is er een minimale afhankelijkheid van menselijk handelen.

Beleidsmatig aan de slag

Om uniformiteit, (financiële) beheersbaarheid en continuïteit van het veiligheidsniveau te creëren, is het noodzakelijk om vanuit een beleid te gaan werken. Op strategisch niveau (waar ook de juridische verantwoordelijkheid ligt) moeten uitgangspunten worden bepaald. Deze uitgangspunten worden vertaald naar (brand)veiligheidsmaatregelen die opgenomen dienen te worden in alle voorschriften, processen en procedures. Dit heet een brandveiligheidsbeleidsplan. Door deze procedures in een beleidsplan vast te leggen wordt de norm van de brandveiligheid vastgelegd en onafhankelijk gemaakt van personen die hiervoor verantwoordelijk zijn of andere stakeholders die daar invloed op willen uitoefenen (denk bijvoorbeeld aan het bevoegd gezag).

Met andere woorden: uw organisatie neemt de regie. In het plan wordt beschreven welk brandveiligheidsniveau voor uw organisatie vereist is, met als ondergrens het wettelijk minimumniveau. Dit geeft duidelijkheid voor alle betrokken partijen. Zowel bij nieuwbouw, verbouw, renovatie of periodieke controles. Dit geeft ook duidelijkheid naar andere stakeholders toe, zoals uw klanten, het bevoegd gezag en controle instanties. Het veiligheidsniveau zoals beschreven in uw beleidsplan voldoet altijd aan de eisen die aan uw organisatie en aan uw gebouwen gesteld worden en vaak zijn zelfs meer maatregelen genomen.

Risicogericht

Steeds vaker wordt er bij (brand)veiligheid gesproken over risicogericht denken, in plaats van normgericht denken. Of wel; voldoen aan de wet is goed, maar is daarmee uw organisatie ook ingericht op de risico's van uw bedrijf? De trend om van normatief naar risicogericht te denken, wordt van harte ondersteund. Daarvoor dient wel eerst de vraag gesteld te worden: welke risico's zijn voor u acceptabel en welke absoluut niet? En is dat wel realistisch? Risico's verkleinen kost (veel) geld, dus er zal een realistisch ambitieniveau gesteld moeten worden om te bepalen welke risico's aangepakt moeten worden en welke wellicht geaccepteerd (moeten) worden. Dit denkproces dient op het hoogste niveau van de organisatie plaats te vinden, omdat het grote strategische en financiële consequenties kan hebben.

De ondergrens van het ambitieniveau moet altijd de wet zijn: het Bouwbesluit. De bovengrens wordt door uw organisatie op strategisch niveau bepaald waarbij een onderscheid in risico's raadzaam is.

Een voorbeeld hiervan: een volledig brandveilige omgeving in de zorg heeft consequenties voor de vrijheid van leven van een cliënt. Denk hierbij aan roken op de kamers, inrichting van de kamers, beddengoed etc. Ook is het 100% voorkomen van slachtoffers wellicht niet realistisch. Zeker is dat het veel geld kost en het benodigde bedrag moet natuurlijk wel beschikbaar zijn of beschikbaar gemaakt kunnen worden.

Daarentegen zijn in een kantoorgebouw nu eenmaal minder risico's dan in een gebouw met 24-uurs zorg aanwezig. Daar zal dus ook onderscheid in ambitieniveau voor de veiligheid gemaakt kunnen worden. Het is verstandig om uw vastgoed in te delen in risico categorieën, per gebouw blijft het nog steeds maatwerk.

Financiële beheersbaarheid

Het opstellen van een beleid zorgt voor een hoop duidelijkheid. Tegelijkertijd zorgt een beleid ook voor financiële beheersbaarheid. Er kan vooraf bepaald worden wat de benodigde investeringen en exploitatiekosten zijn en daar kan op gemeten en gestuurd worden. Het resultaat is een deels centrale aansturing met maatwerk op locatie.

Dat maatwerk zit hem vooral in het organisatorisch aspect. Moet iedereen BHV-er zijn of kunnen we ook voldoende uit de voeten met ontruimers? Moet iedereen het gebouw uit of kunnen we gebruik maken van de brandscheidingen, zodat we minder mensen hoeven te evacueren?

Hoeveelheid BHV-personen bepalen

De hoeveelheid bedrijfshulpverleners per organisatie verschilt sterk. Waar de ene organisatie misschien maar twee BHV'ers nodig heeft, kunnen andere bedrijven tientallen BHV'ers nodig hebben. Er bestaat geen vaste vuistregel voor het aantal BHV-personen. Wel kan aan de hand van enkele punten het aantal vastgesteld worden:

- Risico's inventariseren
- Scenario's uitwerken
- modellen testen
- Oefenen
- Evalueren en vastleggen

Opleiden, trainen, oefenen

Het opgestelde beleid is mooi, maar nu moet het in de praktijk ook nog uitgevoerd worden. Uw mensen op de werkvloer moeten in een noodsituatie immers weten wat ze moeten doen en hoe ze moeten handelen. Maar in welke volgorde moet de BHV-aanpak nou worden uitgevoerd? Dit kan het beste volgens het O.T.O-principe. O.T.O. staat voor opleiden, trainen en oefenen. Dit is naar onze mening ook een noodzakelijke volgorde.

Oefenen zonder dat uw medewerkers opgeleid en getraind zijn heeft geen zin en is zonde van de tijd en het geld. Vanuit het brandveiligheidsbeleid zijn de richtlijnen voor de bedrijfshulpverlening vastgesteld en hierop kan een opleidings- en trainingsprogramma worden afgestemd. Uw beleid bepaalt dus de inhoud van BHV-trainingen en niet uw BHV-trainer. Voorbeelden hiervan: Wordt er onderscheid gemaakt tussen ontruimers en BHV-ers, moet er geblust worden en zo ja met welke middelen, kan er gebruik gemaakt worden van bouwkundige voorzieningen en zo ja hoe?

De inhoud van de opleidingen wordt door het beleid bepaald, de opzet van de trainingen is een combinatie van beleidsmatige onderwerpen en specifieke situaties (n.a.v. risico's) en de oefeningen zijn altijd locatie specifiek.

Oefenfrequentie

Hoe vaak moet een bedrijf de BHV-organisatie testen? Ook dit is sterk afhankelijk van verschillende factoren. Om de juiste oefenfrequentie te bepalen, kan er op basis van enkele aandachtspunten een oefenfrequentie worden opgesteld:

- Belastbaarheid primaire proces
- Oefenvormen bepalen
- Is iedereen getraind en geoefend of zijn er nieuwe medewerkers?
- Structuur en rapportage vastleggen en evalueren

Juridische verantwoordelijkheid nemen

De bestuurder van uw organisatie draagt de juridische verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid ten aanzien van het voldoen aan wetgeving. Wij vinden het belangrijk dat uw bestuurder betrokken is bij de totstandkoming van het veiligheidsbeleid en de monitoring van het uitvoeren en naleven van dit beleid. De enige juiste manier om aan te tonen dat u aan de wet voldoet op het gebied van bedrijfshulpverlening, is het nabootsen van realistische situaties en het oefenen binnen uw organisatie met het omgaan van deze situaties. Vervolgens zal dit geëvalueerd moeten worden, moeten eventueel de plannen aangepast worden en zal dit alles in verband met de verantwoordelijkheid vastgelegd moeten worden. Hiervoor moet een systeem ontworpen worden waarbij rapportage en monitoring tot aan het bestuursniveau ingericht is.

De praktijk leert echter dat dit systeem het best in een bestaand rapportagesysteem ingebed kan worden, zodat alle lagen in uw organisatie er gemakkelijk mee kunnen

werken. Een goed opgezet systeem is de fundering voor het aantonen van uw inspanningen en resultaten om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Door ook de bedrijfshulpverlening en het opleiden, trainen en oefenen van uw organisatie in dit systeem op te nemen, zorgt u voor een borging van het beleid. Dit doordat de vastgestelde processen uitgevoerd en gerapporteerd moeten worden. Met behulp van moderne technologie, denk hierbij aan virtual reality en e-learning, kan op individueel niveau en aanvullend aan de andere OTO-activiteiten, een geautomatiseerd rapportagesysteem opgezet worden.

Bij realistische opleidingen en oefeningen zal altijd door de verantwoordelijke functionarissen geëvalueerd en gerapporteerd moeten worden. Dit kan uiteraard ook geautomatiseerd bewaakt worden waarbij bij het niet tijdig uitvoeren van essentiële zaken een signalerings- en escalatiefunctie ingebouwd moet zijn.

Conclusie

Uitgangspunt voor een goed functionerende bedrijfshulpverlening is een risicogerichte, integrale (brand) veiligheidsaanpak. Vanuit een beleid worden risico's onderkend en wordt een pakket aan maatregelen samengesteld waarmee deze risico's door uw organisatie geëlimineerd of verminderd worden. De organisatorische maatregelen zijn daarbij vaak een sluitstuk: bij het menselijk handelen ontstaan vaak de meeste risico's. Door een goed op het beleid afgestemd opleidings-, trainings- en oefenprogramma wordt uw organisatie voorbereid om met calamiteiten om te gaan en een crisis te voorkomen. Een structuur van monitoring en rapportage zorgt voor de juiste bijsturing in alle lagen van de organisatie en voor de noodzakelijke juridische verantwoording.

Externe expertise

Om bovenstaande gerealiseerd te krijgen is op delen van het traject een samenwerking met externe partijen een voorwaarde voor succes. De praktijk leert ons dit en het is in de regel onmogelijk om alle benodigde kennis in de eigen organisatie aanwezig te hebben en op peil te houden. Tesmo is hiervoor de aangewezen partner om u te helpen bij het ondersteunen van uw BHV-beleid. Zij zijn de eerste in Nederland geweest die Brandveiligheidsmanagement als een integrale en strategische aanpak hebben ontwikkeld en toegepast. Deze innovatieve manier van denken en werken wordt nog steeds verder ontwikkeld door Tesmo, waardoor reeds vele organisaties met succes een hoger brandveiligheidsniveau tegen lagere (exploitatie) kosten hebben bereikt.

Tesmo - Samen Sterk in Integrale Brandveiligheid • www.tesmo.nl • 088 - 008 8333